

GERÇEK KİŞİLERCE YAPILAN BİREYSEL KATILIM YATIRIMLARI ve BİREYSEL KATILIM YATIRIMLARININ GELİR VERGİSİ BEYANINDA İNDİRİM MÜESSESESİ

INDIVIDUAL CO-PAYMENT INVESTMENTS MADE BY REAL PERSONS AND THE INSTITUTION OF DEDUCTION OF INDIVIDUAL CO-PAYMENT INVESTMENTS ON INCOME TAX RETURN

Alaattin CEYHAN^(*)

ÖZ

Girişimciliğin ve yenilikçiliğin teşvik edilmesi, firmaların kaynak yetersizliklerinden dolayı gerçekleştiremediği projelerin finansmanı gibi amaçlarla 13.06.2012 tarihli 6327 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile bireysel katılım yatırımları müessesesi hukuk sistemimize kazandırılmıştır. Hukuki düzenlemeler açısından yeni bir kavram olan bireysel katılım yatırımlarının usul ve esasları mevzuat çerçevesinde anlatılmış ve bir takvim yılı içerisinde gerçek kişilerce elde edilen bireysel katılım yatırım indirimlerinin beyanı ve indirim müessesesi örneklerle incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel katılım yatırımı, gelir vergisi

ABSTRACT

Private Pension Savings and Investment System Law, no. 6327, dated 13 June 2012, and the institution of individual copayment investment have been put into our jurisdiction with a view to promoting entrepreneurship and innovation and financing businesses which cannot begin projects due to lack of finance. Being a rather new concept as far as the law system is concerned, the procedures and principles of the concept of individual copayment investment which are explained in accordance with the legislation and declaration and deduction of individual copayment investments are closely examined by giving examples.

Key Words: Individual co-payment investment, income tax

1- GİRİŞ

Kurumların karşı karşıya olduğu küreselleşme, yeni kurumsal ortaklıklar, iş dünyasında hareketliliğin artması, sürekli değişim gibi durumlar karşılaştıkları risklerin de çoğalmasına neden olmaktadır.

^(*) Vergi Müfettişi

Girişimciliğin ve yenilikçiliğin teşvik edilmesi, firmaların kaynak yetersizliklerinden dolayı gerçekleştiremediği projelerin finansmanı ve firmaların karşılaşacağı risklerin en aza indirilebilmesi gibi amaçlarla değişik ülkeler tarafından tanınan vergisel teşvik uygulamaları bulunmaktadır.

Ülkemizde de bu amaçla 13.06.2012 tarihli ve 6327 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun¹ ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa² Geçici 82. madde ve 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna³ Ek 5. madde eklenmiştir.

Birçok ülkede Business Angel, Angel Investor gibi isimlerle anılan ülkemizde de “melek yatırımcı”⁴ olarak nitelenen bireysel katılım yatırımı ile risk ve büyüme potansiyeli içeren projelere sahip ancak finansman ihtiyacı olan girişimcilere, sermaye sağlayan, yatırım yapan, tecrübelerini aktaran özel bir yatırımcı tipi anlamında kullanılmaktadır. Bir başka deyişle melek yatırımcı, yeni bir fikir, buluş veya teknoloji geliştirmiş, ancak bunu ticari bir ürün haline getirmek için yeterince parası olmayan müteşebbis veya müteşebbis adaylarını öz kaynakla finanse eden yatırımcılara denilmektedir.

Uluslararası literatürde “İş Melekleri” olarak anılan bireysel katılım yatırımları ilk kez 1981’de New Hampshire Üniversitesi’nden finans profesörü William E. Wetzel tarafından telaffuz edilmiştir. Avrupa’da EBAN (Avrupa Melek Yatırım Ağı), dünyada ise WBAA (Dünya Melek Yatırımcılar Derneği) bulunmaktadır. Ülkemizde ise bu konuda kurulan Melek Yatırımcılar Derneği (TBAA)’dır.⁵

Avrupa Melek Yatırımcılar Ağı (EBAN) verilerine göre, 2012 yılında Avrupa’da İş Melek yatırımcıları 4 milyar Euroluk yatırım yapmıştır. Kavramın ilk ortaya çıktığı ABD’de ise yıllık ortalama 20 milyar ABD Doları tutarında bireysel katılım yatırımı gerçekleştirilmektedir.⁶

Ülkemizde ise bireysel katılım yatırım verileri henüz düşük tutarlı ve katılımlıdır. Hazine Müsteşarlığının yayınlamış olduğu bireysel katılım sermayesi ilerleme raporuna göre 15 Şubat- 31 Aralık 2013 dönemlerinde 255 kişi lisans başvurusunda bulunmuş ve başvuruda bulunan 154 kişi lisans almıştır. Ayrıca söz konusu dönemde yapılan 6 adet yatırım başvuru talebi bulunmaktadır. Yapılan başvuru taleplerinin toplam tutarı 2.377.500,00 TL’dir.⁷ Ayrıca Gelir İdaresi Başkanlığının verilerine göre ise, 2012 takvim yılı gelir vergisine ait 21 adet beyannamede, toplam 78.403,53 TL bireysel katılım yatırımları indirim müessesesinden yararlanılmıştır.⁸

Ülkemizde bireysel katılım yatırımlarına ilişkin yapılan hukuki düzenlemeler çok yeni tarihlidir. Bu amaçla yapılan yasal düzenleme 13.06.2012 tarihli ve 6327 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanundur. Söz konusu kanunun 10. maddesi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa Geçici 82. madde ve kanunun 14. maddesiyle de 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında

¹ 29.06.2012 tarih ve 28338 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

² 06.01.1961 tarih ve 10700 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

³ 20.12.1994 tarih ve 22147 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

⁴ <http://kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Duyurular.aspx?ref=10&refContent=741> (28.01.2014)

⁵ www.izto.org.tr/portals/subat2013melekyatiricimlar_ealptekin.pdf (28.01.2014)

⁶ www.izto.org.tr/portals/subat2013melekyatiricimlar_ealptekin.pdf (28.01.2014)

⁷ <http://www.hazine.gov.tr/default.aspx?nsw=BKsmUPQeFbnBXCDahrXm1AH7deC+LxBI8=&mid=250&cid=30&nm=45> (28.01.2014)

⁸ http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/TGBO/2012/2012_Gelir_Bey_Ozeti.xls.htm (28.01.2014)

Kanuna Ek 5. madde eklenmiştir. Ayrıca kanunun öngördüğü “Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmelik” Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanmıştır.⁹ Maliye Bakanlığı tarafından ise “ 1 Seri No’lu Bireysel Katılım Yatırımcısı İndirim Hakkında Tebliğ” yayımlanmıştır.¹⁰

Bu çalışmada amacımız; mevcut mevzuat çerçevesinde bireysel katılım yatırımlarının usul ve esaslarının anlatılması ve bir takvim yılı içerisinde gerçek kişilerce elde edilen bireysel katılım yatırım indirimlerinin beyanı ve indirim müessesesinin örneklerle incelenmesidir.

2- BİREYSEL KATILIM YATIRIMLARI USUL ve ESASLARI ile BİREYSEL KATILIM YATIRIMLARINDA İNDİRİM MÜESSESESİ

2.1- Bireysel Katılım Yatırımları Usul ve Esasları ile Katılım Koşulları

Bireysel katılım yatırımcısı, 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun Ek 5. maddesi kapsamında, Hazine Müsteşarlığınca devlet desteklerinden yararlanmaları için kendilerine lisans verilecek olan, kişisel varlıklarını ve/veya tecrübe ve birikimlerini başlangıç veya büyüme aşamasındaki girişimlere aktaran gerçek kişi yatırımcılardır. Başka bir deyişle, kişisel varlıklarını, tecrübe ve birikimlerini başlangıç veya büyüme aşamasındaki şirketlere aktaran gerçek kişilerdir. Ayrıca girişimci, bir iş fikrine dayalı olarak kendi işini kurmak isteyen veya kuran gerçek veya tüzel kişileri; girişim şirketi ise bireysel katılım yatırımcılarının yatırım yapmak amacıyla sermaye koyarak ortak olduğu anonim şirketleri ifade etmektedir.

4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun Ek 5. maddesiyle, yüksek risk içermesi nedeniyle finansmana erişimde sıkıntı yaşayan başlangıç veya büyüme aşamasındaki girişimler için finansal bir araç olan bireysel katılım sermayesinin desteklenmesine, bireysel katılım yatırımcılarının ve bu maddeye tabi kişi, kurum ve kuruluşların faaliyetlerinin izlenmesine, denetlenmesine ve sona ermesine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Bireysel katılım yatırımcısı olabilmek için Hazine Müsteşarlığından lisans alınması gerekmektedir. Ayrıca bireysel katılım yatırımcısı olabilmek için Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinde belirtilen yüksek gelir veya servete sahip yatırımcı ya da tecrübeli yatırımcı tanımlarındaki şartlardan herhangi birine sahip olunması gerekir. Hazine Müsteşarlığı tarafından lisans beş yıl için verilmekte olup başkasına devredilemeyecek ve lisans sahibi dışındaki kişilerce kullanılamayacaktır.

Bireysel katılım yatırımcıları ya da bireysel katılım yatırım ortaklıkları girişim şirketine hâkim ortak olamaz, doğrudan ya da dolaylı olarak, tek başına veya birlikte girişim şirketini kontrol edemezler. Bireysel katılım yatırımcıları tek başlarına veya birlikte veya eşi ya da kendisinin veya eşinin altsoyu ve üstsoyu ile üçüncü derece dahil yansoy hısımları ve kayın hısımları ile birlikte doğrudan veya dolaylı olarak sermayeyi temsil eden payların ve payların temsil ettiği toplam oy hakkının %50’sinden fazlasına sahip olamazlar ve yönetim kurulu üyelerinin %50’sinden fazlasını atayamazlar. Bireysel katılım yatırımcısının kimliği gizli tutulmaktadır. Bireysel yatırımcılar en fazla yirmi farklı anonim şirkete yaptıkları yatırım için devlet desteği alabilmektedirler. Bu sınırı aşan yatırımlar için devlet desteği sağlanmamaktadır.

⁹ 15.02.2013 tarih ve 28560 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

¹⁰ 21.08.2013 tarih ve 28742 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmelik kapsamında iktisap edilen;

- Tam mükellef anonim şirketlere ait iştirak hisselerinin alış bedelinin % 75 'i,
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından belirlenen araştırma, geliştirme ve yenilikçilik programları kapsamında son beş yıl içinde desteklenmiş anonim şirketlere ait iştirak hisselerinin alış bedellerinin %100 'ü olarak katılım yatırımı indirimi uygulanır.

Bireysel katılım yatırımcısının indirimden yararlanabilmesi için;

- Tam mükellef gerçek kişi olması,
- İştirak hisselerinin iktisap edilmesinden önce Hazine Müsteşarlığından bireysel katılım yatırımcısı lisansı alması,
- Tam mükellef bir anonim şirkete ait iştirak hisselerinin iki tam yıl (730 gün) süreyle elde tutulması,
- Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmeliğe göre Müsteşarlıkça belirlenen alanlarda yatırım yapılması ve bu yatırımın Müsteşarlıkça mevzuata uygun bulunması gerekmektedir.

İki yıllık elde bulundurma süresi, girişim şirketi adına Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmeliğinin 25. madde kapsamında açılan ortaklık banka hesabına nakdi sermayenin yatırıldığı tarihte başlar. İki yıllık sürenin başlaması ve bireysel katılım yatırımcısı tarafından taahhüt edilen sermayenin vergi desteğinden yararlanabilmesi için ilgili taahhüt tutarının nakit olarak ortaklık banka hesabına yatırılması zorunluluğu bulunmaktadır.

Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmeliğinin 26. maddesine göre ise yatırım yapılacak şirketin;

- Türk Ticaret Kanununa tabi bir anonim şirket olması,
- Şirketin, bireysel katılım yatırımcısının iştirakinden önceki son iki mali yıldaki net satışlarının yıllık 5.000.000 TL'den fazla olmaması,
- En fazla elli çalışanı bulunması,
- Şirketin, bireysel katılım yatırımcısının kendisine, eşine, kendisinin veya eşinin altsoyu ve üstsoyu ile üçüncü derece dahil yansoy hısımlarına ve kayın hısımlarına idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunmaması ya da nüfuzu altında olmaması,
- Başka bir şirketin kontrolünde olmaması,
- Hazine Müsteşarlığınca belirlenen devlet desteği sağlanacak sektörlerle ilişkin listedeki sektörlerde veya faaliyetlerde bulunması,¹¹
- Paylarının halka arz edilmemiş olması gerekmektedir.

Bireysel Katılım Sermaye Sisteminde önemli bir düzenlemede bireysel katılım yatırımcısı ağlarıdır. Bireysel katılım yatırımcısı ağı, herhangi bir tüzel kişiliğe sahip olan ve bireysel katılım yatırımcılarının bir araya geldikleri oluşumlardır. Hazine Müsteşarlığı, 01.01.2014 itibariyle bireysel katılım yatırımcıları ile tüm itibatı bireysel katılım yatırımcılarının üyesi olduğu bireysel katılım yatırımcısı ağı vasıtasıyla gerçekleştirmektedir. Bu amaçla yatırımcıların Hazine Müsteşarlığı tarafından akredite edilen söz konusu ağlara üye olması gerekmektedir.

¹¹ Hazine Müsteşarlığı tarafından tarım, avcılık ve ormancılık, imalat sanayi, ulaştırma, haberleşme ve depolama hizmetleri, iş faaliyetleri ile diğer toplumsal, sosyal ve kişisel hizmet faaliyetleri ana sektör grupları olarak belirlenmiştir.

2.2- İndirim Dönemi, İndirime Esas Tutarın Hesaplanması ve İndirim Müessesesi

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu Geçici 82. maddesi ve 1 Seri No'lu Bireysel Katılım Yatırımcısı İndirim Hakkında Tebliğde indirim müessesine ilişkin vergisel teşvik usul ve esasları düzenlenmiştir.

Buna göre bireysel katılım yatırımcısı indiriminden, indirime konu iştirak hisselerinin iktisap edildiği vergilendirme dönemine ilişkin verilecek yıllık gelir vergisi beyannamelerinde yararlanılabilecektir. İndirim hakkının hesaplanmasında, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun¹² 279. maddesinde hisse senetlerinin alış bedeliyle değerlendirileceği hükme bağlandığından, bireysel katılım yatırımcısı indirimine konu anonim şirket hisse senetlerinin indirime esas tutarlarının tespitinde alış bedellerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Bireysel katılım yatırımcısının girişim şirketine koyduğu sermayenin indirimden yararlanabilmesi için bireysel katılım yatırımcısı tarafından her bir girişim şirketinde iktisap edilen anonim şirket hisselerinin bedeli, 20.000 TL'den az ve yıllık bazda 1.000.000 TL'den fazla olmamalıdır. Ancak bireysel katılım yatırımcısı tarafından farklı girişim şirketlerine yapılacak yatırımların toplamı bu tutarı aşabilir.

Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunması kaydıyla yapılacak bazı ortak yatırımlarda yıllık bazda her bir girişim şirketine yapılacak yatırım için konulacak sermayenin azami tutarı 2.000.000 TL olarak uygulanır. Ortak yatırım için aranan şartları taşımaması durumunda her bir girişim şirketine bireysel katılım yatırımcıları tarafından yatırılan toplam sermaye yıllık 1.000.000 TL'yi aşamaz.

Hisselerin iktisap edildiği döneme ilişkin verilecek gelir vergisi beyannamesinde bildirilen kazanç ve iradın yetersiz olması nedeniyle indirilemeyen tutarlar, izleyen yıllarda Vergi Usul Kanununa göre ilgili yıllar için hesaplanan yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle indirim konusu yapılabilir. Söz konusu indirim uygulaması, 29.06.2012 - 31.12.2017 tarihleri arasında gerçekleştirilecek yatırımları kapsamaktadır.

2.3- Bireysel Katılım Yatırımlarında İndirim Müessesesi Şartlarının İhlal Edilmesi ve Mücbir Sebep Halleri

Bireysel katılım yatırımlarında elde tutma süresine uyulmaması, Hazine Müsteşarlığına belirlenen devlet desteği sağlanacak sektörlerle ilişkin listedeki sektörlerde veya faaliyetlerde bulunulmaması veya yatırım yapılacak anonim şirketin yönetmeliğin öngördüğü şartları taşımaması gibi şartların ihlali halinde, bireysel katılım yatırımcısı indirimi nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler yönünden vergi ziyayı doğmuş sayılır.

İndirim şartlarının ihlal edilmesi nedeniyle zamanında alınamayan vergiler ile vergi cezalarında zamanaşımı, verginin tarhını veya cezanın kesilmesini gerektiren durumun doğduğu tarihi takip eden takvim yılının başından itibaren başlamaktadır.

Ayrıca bireysel katılım yatırımcısının herhangi bir kastı olmaksızın girişim şirketinin iflas etmesi halinde, Gelir Vergisi Kanununun Geçici 82. maddesine göre mücbir sebep halinin varlığı kabul edilir. Bu mücbir sebep hali nedeniyle iştirak hisselerinin en az iki tam yıl elde tutulması yükümlülüğünün yerine getirilemeyeceğinin anlaşılması durumunda, mücbir sebep halinin gerçekleşme tarihi, mahiyeti, iştirak hisselerinin en az iki tam yıl süreyle elde tutulması yükümlülüğüne olan etkisi ve mümkün olması halinde etkilerinin tahmini giderilme süresi bireysel katılım yatırımcısı tarafından mücbir sebep

¹² 10.01.1961 tarih ve 10703 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

halinin ortaya çıktığı tarihten itibaren otuz gün (iş günü) içinde Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına bildirilir.

Yapılan başvurunun değerlendirilmesi neticesinde Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından mücbir sebep halinin var olduğu kanaatine ulaşılması durumunda, zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler yönünden vergi ziyai doğmuş sayılmaz ve ziyaa uğratılmış vergiler için gecikme faizi ve vergi ziyai cezası tahsil edilmez.

Bireysel katılım yatırımcısının ölümü veya fiil ehliyetinin kaybı halinde ise iştirak hisselerinin iki yıllık elde tutulma yükümlülüğü ölüm halinde mirasçılar, fiil ehliyetinin kaybı halinde kanuni temsilciler tarafından yerine getirilir. Bu yükümlülüğün yerine getirilememesi halinde, indirim dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler için vergi ziyai cezası kesilmeyecek olup, zamanında tahakkuk etmemiş vergi aslı gecikme faiziyle birlikte mirasçılar veya mükelleften tahsil edilecektir.

2.4- Bildirim Yükümlülüğü

Lisans sahibi bireysel katılım yatırımcısının yatırım başvurusunun uygun bulunması halinde bu durum sermayenin girişim şirketine aktarıldığını gösterir belgeler eşliğinde, bireysel katılım yatırımcısı indiriminden yararlanılacak oran da belirtilmek suretiyle Gelir İdaresi Başkanlığına ve bireysel katılım yatırımcısının bağlı olduğu Vergi Dairesi Müdürlüğüne Hazine Müsteşarlığınca bildirilir. Bireysel katılım yatırımcısı lisansının gerçekleştirilecek ilk yatırıma ilişkin bildirimde gönderilmesi yeterli olup, sermayenin girişim şirketine yatırıldığını gösterir belgelerin ise her yatırım aşamasında gönderilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmeliğe aykırılık teşkil etmesi nedeniyle vergi desteğinin geri alınmasına yol açacak hallerin tespit edilmesi durumunda, tespit tarihinden itibaren en geç 2 ay içerisinde Gelir İdaresi Başkanlığına bildirimde bulunulması gerekmektedir.

3- BİREYSEL KATILIM YATIRIMLARINDA İNDİRİM MÜESSESESİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN ÖRNEK ÇALIŞMASI

Örnek-1: Tam mükellef A gerçek kişisi, ABC İmalat Anonim Şirketinin % 30 hissesine iştirak etmek istemektedir. Tam mükellef A, Hazine Müsteşarlığından bireysel katılım yatırımcısı lisansı almış ve bireysel katılım yatırımcısı ağına üye olmuştur.

Tam mükellef A gerçek kişisi ile ABC İmalat Anonim Şirketinin yetkilileri, iştirak alımı için Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmeliğin öngördüğü iş planı¹³, esas sözleşme değişiklik taslağı ve diğer belgeleri hazırlamış ve Hazine Müsteşarlığına göndermiştir. Müsteşarlık gönderilen belgeleri mevzuata uygun bularak taraflara bildirmiştir.

Hazine Müsteşarlığının uygun bulması neticesinde, 08.03.2013 tarihinde iştirak hissesi alımına ilişkin işlemler gerçekleştirilmiştir. Aynı gün iştirak hissesi alım bedeli olan 400.000 TL, şirket adına X Bankasında açılan hesaba yatırılmıştır. ABC İmalat Anonim Şirketi için mevzuat tarafından öngörülen indirim oranı % 75'dir.

¹³ Bireysel katılım yatırımcılarının girişim şirketlerine koydukları sermayeyi hangi amaçla ve ne kadar sürede kullanacaklarını gösteren iş planları hazırlanır. İş planı, bireysel katılım yatırımcılarının yatırım planını gösteren beyandır.

Şirket esas sözleşmesi, nakdi sermayenin yatırıldığına dair banka dekontu, Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinin ve ortaklık pay defterinin ve ilgili belgelerin birer örneği 15.03.2013 tarihinde Hazine Müsteşarlığına gönderilmiştir. Hazine Müsteşarlığı, bireysel katılım yatırımına ilişkin olarak Gelir İdaresi Başkanlığına ve tam mükellef A gerçek kişinin bağlı olduğu Vergi Dairesi Müdürlüğüne bilgi vermiştir.

Ayrıca tam mükellef A gerçek kişinin 2013 takvim yılında elde etmiş olduğu 250.000 TL beyan edilmesi gereken ticari kazancı bulunmaktadır.

Buna göre tam mükellef A gerçek kişi tarafından 2013 takvim gelirleri için Mart'14 döneminde vereceği yıllık gelir vergisi beyanı aşağıdaki gibi olacaktır.

Ticari Kazanç: 250.000

Bireysel Katılım Yatırım İndirimi: 300.000 (400.000 TL'nin %75'i)

Mahsup Edilemeyen İnd. Hakkı: 50.000 (300.000 – 250.000)

2013 takvim yılına ait kazanç ve iradın yetersiz olması nedeniyle indirilemeyen 50.000 TL bireysel yatırım indirimi tutarı, yeniden değerlendirme oranı üzerinden artırılmak suretiyle sonraki dönemlerde indirim konusu yapılabilir.

Örnek-2: 10.12.2012 tarihinde tam mükellef A gerçek kişi, ABC Tarım ve Hayvancılık Anonim Şirketinin % 40 hissesine 1.400.000 TL bedel ile Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmeliğinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde iştirak etmiştir. ABC Tarım ve Hayvancılık Anonim Şirketi için mevzuat tarafından öngörülen indirim oranı % 75 'dir.

Buna göre tam mükellef A gerçek kişi tarafından 2012 takvim gelirleri için Mart'13 döneminde vereceği yıllık gelir vergisi beyanında, iştirak hisselerinin iktisap bedelinin %75'i olan 1.050.000 TL'nin (1.400.000 TL'nin % 75'i) azami indirim sınırı olan 1.000.000 TL'yi aşması nedeniyle, mükellef tarafından 1.000.000 TL beyanname üzerinden indirim konusu yapılacaktır. Azami sınırın üzerinde kalan tutarın indirim konusu edilmesi mümkün değildir.

Örnek-3: Tam mükellef A gerçek kişi, ABC Haberleşme ve İletişim Anonim Şirketinin % 25 hissesine 200.000 TL bedel ile Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmeliğinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde 20.09.2012 tarihinde iştirak etmiştir. Ayrıca tam mükellef A gerçek kişinin 2013 takvim yılında elde etmiş olduğu 250.000 TL beyan edilmesi gereken ticari kazancı bulunmaktadır.

ABC Haberleşme ve İletişim Anonim Şirketi, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından belirlenen araştırma, geliştirme ve yenilikçilik programları kapsamında son beş yıl içinde desteklenmiş bir işletme olup öngörülen indirim oranı % 100 olarak belirlenmiştir.

Ancak ABC Haberleşme ve İletişim Anonim Şirketi sahip olduğu riskler nedeniyle 20.05.2013 tarihinde iflasına karar verilmiş ve iflas neticesinde şirketin tasfiyesi gerçekleştirilmiştir.

Tam mükellef A gerçek kişi, ABC Haberleşme ve İletişim Anonim Şirketinin 20.05.2013 tarihinde iflas etmesi nedeniyle söz konusu iştirak hissesini iki tam yıl süreyle elde tutma şartını yerine getirememiştir.

Mükellef A, mücbir sebep halinin ortaya çıkması nedeniyle 01.06.2013 tarihinde Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına başvurmuştur. Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 20.06.2013 tarihinde verilen kararda, mücbir sebep halinin varlığı kabul edilmiştir. Ancak mükellef A tarafından 2012 takvim yılına ilişkin Mart'13 döneminde verilen gelir vergisi beyannamesinde bireysel katılım yatırım indiriminin (200.000 TL) yararlanılması mümkün değildir. Fakat bireysel katılım yapılan anonim şirketin iflas

etmesinin, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından mücbir sebep hali olarak kabul görmesi nedeniyle vergi ziyai cezası ve ziyaa uğratılmış vergiler için gecikme faizi ve vergi ziyai cezası tahsil edilmeyecektir.

Söz konusu hususların Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından mücbir sebep hali olarak kabul görülmesi halinde, 2012 takvim yılına ilişkin Mart'13 döneminde verilen gelir vergisi beyannamesine göre eksik hesaplanmış gelir vergisi, vergi ziyai cezası ve ziyaa uğratılmış vergiler için gecikme faizi tahsil edilecektir.

4- SONUÇ

Girişimciliğin ve yenilikçiliğin teşvik edilmesi, firmaların kaynak yetersizliklerinden dolayı gerçekleştiremediği projelerin finansmanı ve firmaların karşılaşılabilecek risklerin en aza indirilebilmesi gibi amaçlarla 13.06.2012 tarihli ve 6327 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 10. maddesi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa eklenen Geçici 82. maddesinde düzenlenen bireysel katılım yatırımları indirim müessesesi getirilmiştir. Bireysel yatırım indirim müessesesi ülkemizde yeni olmakla birlikte Avrupa ve ABD'de yüksek tutarlı gerçek kişi yatırım fonlarını içermektedir. Bireysel katılım yatırımları indirim müessesesi ile finansman sıkıntısı yaşayan erken aşama girişimlere gerçek kişilerce yatırım yapılmasına olanak sağlayan önemli bir teşvik unsurudur.

Hazine Müsteşarlığından lisans alan tam mükellef gerçek kişiler, Hazine Müsteşarlığı tarafından belirlenen sektörlerde yer alan anonim şirketlere ait iştirak hisselerini, iki tam yıl süreyle elde tutmaları halinde, bireysel katılımcı yatırım indirim müessesesinden yararlanabilmektedirler.

KAYNAKÇA

- Hazine Müsteşarlığı, Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmelik, 15.02.2013 Tarih ve 28560 Sayılı Resmi Gazete
- Maliye Bakanlığı, Bireysel Katılım Yatırımcısı İndirim Hakkında Tebliğ, Sıra No: 1, 21.08.2013 Tarih ve 28742 Sayılı Resmi Gazete
- T.C. Yasalar (06.01.1961). 193 Gelir Vergisi Kanunu. Ankara: Resmi Gazete (10700 sayılı)
- T.C. Yasalar (10.01.1961). 213 Vergi Usul Kanunu. Ankara: Resmi Gazete (10703 sayılı)
- T.C. Yasalar (20.12.1994). 4059 Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunu. Ankara: Resmi Gazete (22147 sayılı)
- T.C. Yasalar (29.06.2012). 6327 Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Ankara: Resmi Gazete (28338 sayılı)
- http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/TGBO/2012/2012_Gelir_Bey_Ozeti.xls.htm (28.01.2014)
- <http://www.hazine.gov.tr/default.aspx?nsw=BKsmUPQeFbnBXCDahrXm1AH7deC+LxBI8=&mid=250&cid=30&nm=45> (28.01.2014)
- <http://kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Duyurular.aspx?ref=10&refContent=741> (28.01.2014)
- www.izto.org.tr/portals/subat2013melekyatiricimlar_ealptekin.pdf (28.01.2014)